

Inauguració del “Fòrum Universitari de la Mediterrània”

Alacant, 24 de maig de 2004

Benvinguts a aquest Fòrum Universitari de la Mediterrània.

Avui, quan encara tenim als ulls les imatges impactants, cruels i inhumanes; quan la sensació de buit ens ompli el cor; quan moltes vides amb una història que estava per escriure s'han extingit; quan el crit inconsolable de familiars i amics ens ressona a les orelles; quan l'argument de la desraó de la violència, el terrorisme i la guerra ens tortura la ment, i quan un trist i tenebrós balanç dels esdeveniments de l'11 (l'onze) de març sembla sumir-nos en la desesperança, inaugurem aquest Fòrum Universitari de la Mediterrània. Reunits al voltant del nostre mar, a les costes del qual van nàixer cultures mil·lenàries, mar que al mateix temps que uneix, enfronta i confronta pobles i cultures, hem d'alçar el nostre pensament i recordar les víctimes del terror de l'11 (l'onze) de març i els seus familiars i amics; i en aquestes víctimes, totes les dones i homes que lluiten per la pau, la llibertat i la vida. I ho fem amb un fragment del poema «Madrid», de Miguel Hernández, dedicat al Madrid de la Guerra Civil:

«Esta ciudad no se aplaca con fuego,
este laurel con rencor no se tala.
Este rosal sin ventura,
este espliego
júbilo exhala».

Una vegada més ens trobem davant de totes les pors i els fantasmes que alimenten la nostra realitat diària, i poblen els nostres malsons i presagis. Com negar que per a molts de nosaltres la percepció de l'islam, per exemple, es veu falsejada pel desconeixement? Els termes com integrisme, fonamentalisme i fanatisme representen tantes pors i amenaces que la nostra anàlisi s'enterboleix.

La divisió entre dos móns, pròxims i distants, rics i pobres, el dels que busquen fer-se un futur millor i el dels que no tenen futur, i enmig un penya-segat i un abisme cultural entre ells. Abisme capaç de provocar successivament una espiral d'intolerància, després violència, injustícies i sentiments d'odi i venjança. Per això, avui més que mai, les institucions educatives, i molt especialment les universitats, tenim l'obligació de conèixer la nostra multiculturalitat, de reflexionar-hi, d'intercanviar i debatre experiències que servisquen finalment de diàleg entre les cultures. La nostra esperança és que cada un de nosaltres aconseguim escapar dels enfrontaments de les identitats culturals i, alhora, que es consoliden els valors que ens poden portar cap a un món més just i una Mediterrània més solidària. Les costes mediterrànies són en aquest moment un mosaic d'ètnies, religions, nacionalitats, idiomes... una autèntica babel i una riquesa cultural. Aquesta multiculturalitat ha de transcendir cap a valors comuns i solucions compartides, com la cooperació al desenvolupament sostenible, la cooperació en l'educació i la creació de coneixements, dins d'un marc de solidaritat entre els pobles i respecte als drets humans consagrats en la carta de les Nacions Unides. Ni la globalització econòmica, ni la globalització del terrorisme, ni les guerres preventives, ni els genocidis d'alguns pobles i la seua desproporcionada resposta poden ser excuses perquè les dones i els homes de la cultura i el coneixement no establim els ponts per a aconseguir l'objectiu de convèncer en el diàleg. Per aquest motiu, la cooperació entre institucions en l'educació i en la creació de coneixement per al desenvolupament econòmic i de les infraestructures de tots els països de la Mediterrània han de ser considerats essencials per a les polítiques futures.

El Procés de Barcelona, nascut en la conferència homònima del 1995 (mil nou-cents noranta cinc), amb la participació de 27 (vint-i-set) estats riberecs de la Mediterrània, va tenir com a objectiu la creació d'un espai de pau i d'estabilitat basat en els drets humans i la democràcia; un espai per al lliure comerç que permetera el coneixement mutu dels pobles i els seus territoris; un espai en què els intercanvis de cultura i béns, el diàleg i la convivència s'estengueren a totes les societats dels estats riberecs.

Avui que els desafiaments s'han fet més i més patents; avui, quan la violència, el terrorisme, les guerres d'alta i baixa intensitat, preventives i convencionals, els genocidis, les immigracions per motius econòmics, les divisions, els murs i les reclamacions territorials acaparen la preocupació dels pobles que viuen a la vora d'aquest vell Mare Nostrum; avui més que mai hem de reforçar les connexions culturals entre aquests pobles de nord a sud, d'est a oest de la Mediterrània, i si no tenim més raons, fem-ho simplement perquè és necessari i urgent.

I per concloure, permeteu-me agrair a la xarxa d'universitats de l'Institut Joan Lluís Vives el suport a aquest Fòrum i a la seua organització, com també a la Comissió Executiva i Acadèmica, i molt especialment al doctor Josep Antoni Ybarra per l'entusiasme i el treball desenvolupat. Agraïm la presència dels responsables i experts que avui ens acompanyen, i agraïm també les aportacions dels investigadors compromesos amb aquesta causa. La Universitat d'Alacant, situada a la vora de la Mediterrània, us desitja, als organitzadors i col·laboradors, una feix i fructífera estança a iniciativa d'aquest Fòrum, i sapieu que la Universitat d'Alacant està encantada d'acollir aquest esdeveniment.

Per acabar, m'agradaria demanar que en aquests dies siguem capaços de dir NO a la intolerància, NO a qualsevol tipus de violència, SÍ a la pau, al diàleg i a la concòrdia, per a poder construir un món més segur, més just i més solidari.

Moltes gràcies